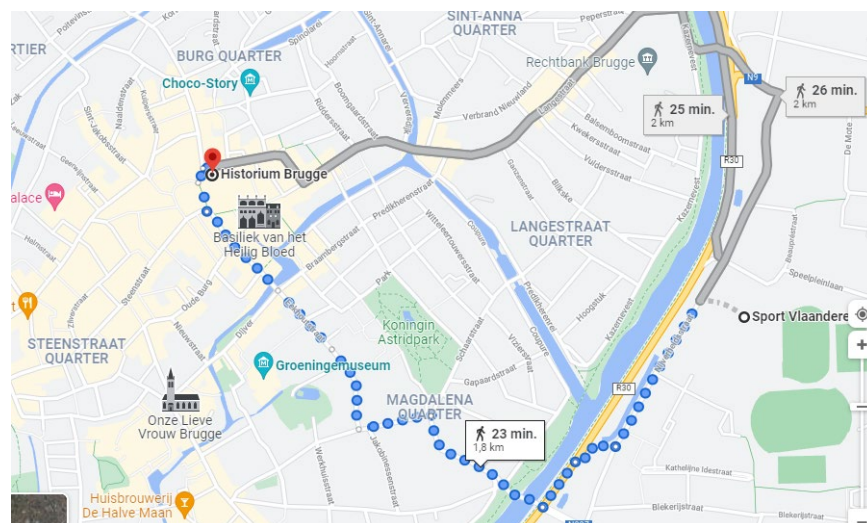

Leerwandeling 2: historium + belfort/de burg/standbeeld guldensporenslag

		3 Groepen samen		
12:30 uur	eten			
13:30 uur	Vertrek			
14:30 uur	Historium			
		Groep 1	Groep 2	Groep 3
15:30 uur		Belfort	Grote Markt	De Burg
16:00 uur		Grote Markt	De burg	Belfort
16:30 uur		De burg	Belfort	Grote markt
17:00 uur	Terugkeren + vrij spel			
18:00 uur	Eten			

1. Historium

Ga op tijdreis naar de Gouden Eeuw van Brugge

Ervaar het middeleeuwse leven alsof je er zelf bij was! De verschillende themakamers van de Historium Story geven een impressie van het leven in de 15e eeuw met prachtige decors, film, muziek en speciale effecten. Laat je meevoeren in een spannend liefdesverhaal, gebaseerd op Jan van Eycks schilderij 'Madonna met kanunnik Joris van der Paele', en beleef een magische ontdekkingstocht die al je zintuigen prikkelt...

<https://www.historium.be/nl/ontdek-historium/attractie>

2. Belfort

Geschiedenis

Op de plaats van het huidige [belfort](#) stond oorspronkelijk een aantal hallen. De hallen bestonden uit verschillende overdekte markten voor voornamelijk wol- en lakenhandel en opslagplaatsen. De handelselite in Brugge besloot rond 1240 om de houtbouw te vervangen voor een stenen complex en ook een belfort op te trekken in steen met een houten spits, als symbool van de stedelijke welvaart. De toren had een meer administratieve functie: hij bevatte **een schatkamer, het archief van de stadsrekeningen en functioneerde als zetel van de stadsschepenen.**

In **1280 brandde het bovenste deel af** en daarmee ging het archief van voor 1280 verloren. Dit zorgde ervoor dat er **een apart stadhuis** werd gebouwd op de Burg waar de meeste administratieve functies naartoe verhuisden. Rond 1291-1296 werd de toren hersteld met de twee onderste vierkante bouwdelen en een houten spits.

Het belfort heeft er niet altijd uitgezien zoals we het vandaag kennen. **De toren brandde maar liefst 3 keer af!**

Na 1280 nog een keer door een blikseminslag in 1493 en een brand in 1741. Telkens werd de toren hersteld en werden er enkele veranderingen aangebracht.

Het belfort van Brugge is **83 meter hoog** en helt lichtjes over (87 centimeter richting Wollestraat). Om de top te bereiken moeten er **366 treden** beklommen worden.

Functie

De hallen onder de toren hadden een commerciële functie. Ze bestonden uit verschillende zalen waar telkens andere ambachtsproducten met stadskeur verhandeld werden. Op de tweede verdieping was er een **schatkamer** en **stadsarchief**. De jaarrekeningen vanaf 1281 zijn nagenoeg allemaal bewaard gebleven; tot 1300 in het Latijn, daarna in de volkstaal opgesteld.

Van **het balkon** boven de toegangspoort werden vanaf de 14e eeuw door een baljuw, in aanwezigheid van minstens twee schepenen of andere overheidspersonen, **alle reglementen afgeroepen, de zogenaamde Hallegeboden**. Dit omvatte wetgeving in verband met openbare orde en handel en nijverheid (waaronder vonnissen en aankondigingen van bankroet). Deze reglementen werden ook afgeroepen op andere plaatsen in de stad en later op borden aangeplakt voor het stadhuis. Vanaf 1769 gebeurde deze bekendmaking vanaf de pui van het stadhuis, al werd de benaming Hallegeboden behouden.

De toren diende **om vijandige troepen te bemerken** die de stad naderden en vooral **als wachttorens voor het ontdekken van brand** in de stad.

Beiaard

De klokken van het belfort

Voor de [16e eeuw](#) werden klokken manueel geluid. Het luiden van de [klokken](#) had een specifieke betekenis, zoals:

- het openen en sluiten van de stadspoorten;
- een *werkklok* die het begin en einde van de werktijden aangaf – het was verboden om met onvoldoende licht te werken;
- een klok die aangaf vanaf wanneer het niet meer toegelaten was om zonder toorts door de straten te lopen;

- feestelijke klokken luiden tijdens allerhande feestelijkheden.

Het Brugse belfort beschikt nog steeds over een zogenaamde nooddlok, die tegelijk ook de triomfklok is en als naam Maria heeft. Ze werd gegoten door Melchior de Haze in 1680 en heeft een totaalgewicht van ongeveer 6 ton en een diameter van 2,06 meter. Hiermee behoort ze tot de grotere klokken in België.

De Triomfklok luidt bij een tiental feestelijkheden:

- de Vlaamse en nationale feestdagen,
- de Heilig Bloedprocessie en Blindekensprocessie,
- de herdenking van de Wapenstilstand in 1918 en de Bevrijding in 1944,
- Kerstmis en oudejaarsavond.

3. De burg

Het zuidelijke gedeelte van de Burg, gezien vanuit het belfort.

Onder Karel de Grote (768-814) werd een kustverdediging tegen de Noormannen uitgebouwd. Zijn opvolger, Lodewijk de Vrome (814-840), zette deze politiek verder. Brugge was een uitgelezen doelwit voor de Noormannen omwille van de strategische ligging en zijn functie als gowhoofdplaats, waar de vertegenwoordiger van het centrale gezag zetelde. Daarom werd in de loop van de eerste helft van de 9e eeuw, dus nog vóór het aantreden van de eerste met name bekende graaf van Vlaanderen, Boudewijn I (862-879), ter hoogte van het huidige Burgplein een versterkte burcht met aarden wallen en paalwerk gebouwd. De versterkte burcht was gelegen op het knooppunt van de mogelijk Romeinse weg Oudenburg-Aardenburg en de Reie. De burcht had een oppervlakte van circa 1 ha.

De legende van de Brugse Beer

Het Beertje van de Loge

Het Brugse Beertje van de Loge verwijst naar de schaking van Judith: wanneer Boudewijn met Judith in Vlaanderen terugkeerde, werden zij in het bos aangevallen door een reusachtige witte beer (een bruine beer wit van sneeuw), volgens de legende "de oudste bewoner van Brugge". Deze beer was al eerder gesignaleerd omdat hij de omgeving onveilig maakte. Reizigers die zich buiten de muren van Brugge waagden, werden vaak door de beer aangevallen. En dus ook Boudewijn I. Hij wierp zich zonder aarzelen in de strijd met de beer. Niemand durfde dichterbij te komen, ook niet om hun leenheer te helpen. Op een bepaald moment stelde de beer zich recht op zijn achterste poten en ging met zijn rug tegen een boom staan om zo met meer kracht opnieuw aan te vallen. Maar net op dat moment sprong Boudewijn vooruit en doorboorde de beer met zijn lans. De stoot was zo hevig en krachtig dat de lans zich door de beer onwrikbaar in de boom vaststak. Boudewijn was zijn naam met den ijzeren arm dus waardig. Volgens de legende schonk de stad Brugge Boudewijn een bebeeldhouwde, rechtopstaande beer toen later zijn aanstelling als nieuwe leenheer gevierd werd.

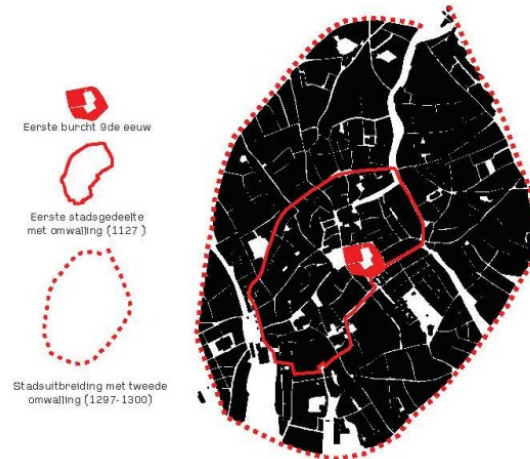
Vandaag is in de gevel van de Poortersloge aan het Jan van Eyckplein in Brugge nog een beeldje van een rechtopstaande, schilddragende beer te zien.

Arnulf I (918-965) bouwde de Brugse burcht uit tot een machtscentrum met keizerlijke allures. Een gebied van 1,5 ha werd omsloten met een stenen muur, doorbroken door vier poorten: de Westpoort bij de Hofbrug over de Reie in de huidige Breidelstraat, de Oostpoort bij de Hoogstraat, de Zuidpoort bij de huidige Blinde-Ezelstraat en de Noordpoort, waarschijnlijk te situeren bij de Philipstockstraat.

Naar aanleiding van politieke gebeurtenissen van 1127 begon Brugge zich te onderscheiden van het omliggende land. De stad beschikte voor het eerst over een eigen stadskeure (gekregen van Graaf Diederik Van de Elzas) en een college van schepenen dat het gewoonterecht in handen had. Door de aanleg van de **eerste omwalling** tekende Brugge zich af in het omliggende platteland. Deze omwalling volgde grotendeels het tracé van de huidige binnenreien: Speelmansrei, Augustijnenrei, Gouden-Handrei, Sint-Annarei, Groenerei en Dijver. Over het verder verloop van de Reie in de buurt van de Onze-Lieve-Vrouwekerk en het Sint-Janshospitaal bestaat nog onzekerheid.

In 1297 werd gestart met de bouw van de **tweede stadsomwalling** doordat de bevolking een sterke groei kende.

3. Grote markt + standbeeld Guldensporenslag

De Guldensporenslag vond plaats op het Groeningheslagveld nabij Kortrijk op 11 juli 1302 tussen de legers van het Graafschap Vlaanderen en Frankrijk.

Geschiedenis

Aanleiding

Het Graafschap Vlaanderen had al lang een speciale status binnen het Franse rijk: het was in naam afhankelijk van Frankrijk, maar voerde sinds Boudewijn II een onafhankelijke koers (einde 9e eeuw).

Voor de handel was het immers veel meer afhankelijk van Engeland, voornamelijk door de wolhandel. Het feodale systeem was al lang ondermijnd sinds de opkomst van de macht van de vele Vlaamse steden zoals Brugge, Gent, Ieper en Kortrijk.

Sinds 1294 was Frankrijk in oorlog met Engeland.

Vlaanderen koos de kant van Engeland en Frankrijk viel daarop het graafschap binnen. Een voor een vielen de Vlaamse steden in Franse handen.

Het kleine Vlaamse leger was geen partij voor de Fransen en op 6 januari 1300 werd een wapenstilstand ondertekend. Frankrijk had zijn gezag over Vlaanderen hersteld en zette een aantal belangrijke ridders, onder anderen de graaf Gwijde van Dampierre en zijn zonen, gevangen. Een Franse landvoogd, Jacques de Châtillon, werd aangesteld.

In mei 1301 hield de Franse koning Filips IV een blijde intrede in de Vlaamse steden. Een deel van de hoge belastingen werd afgeschaft. De afschaffing was echter vooral in het voordeel van de patriciërs en niet zozeer van de ambachten en volksklasse.

Het volk was het daar helemaal niet mee eens.

Een populaire wever uit Brugge, Pieter de Coninck, probeerde voor de zaak van de ambachtslieden op te komen. Als gevaarlijke opjutter werd hij door het Brugse stadsbestuur in 1301 gevangen gezet en later verbannen.

Het standbeeld van Jan Breydel en Pieter de Coninck, de twee lokale volkshelden die in 1302 een grote rol speelden in het Vlaamse verzet tegen de Franse koning, met de

In maart 1302 kwamen de Liebaarts van Gent in opstand na het opnieuw verhogen van de belastingen. Als gevolg daarvan werden de Fransgezinde leliaards uit de stad gezet. Ook in Brugge grepen de Liebaarts opnieuw de macht. De landvoogd organiseerde zijn leger in Kortrijk om Gent en Brugge weer in zijn greep te krijgen. Uit vrees voor represailles gaf het Gentse stadsbestuur toe en zegde het toe zich verder afzijdig te houden. Toen het kleine leger van de landvoogd echter Brugge bezette, werden zij in de nacht van 18 mei 1302 (Goede Vrijdag) door de Liebaarts onder leiding van Pieter de Coninck massaal afgeslacht (Brugse metten). De landvoogd zelf kon maar op het nippertje ontsnappen.

Het werd toen duidelijk voor alle aanhangers van de graaf dat een gewapend optreden van Frankrijk onvermijdelijk was geworden. Willem van Gulik, een kleinzoon van Gwijde van Dampierre, en Gwijde van Namen, een zoon, organiseerden het verzet.

Het leger bestond vooral uit boeren, gewone mensen, ambachtslieden en poorters, samen met enkele stedelijke militieën en ridders.

Het werd vooral door het stadsbestuur van Brugge gefinancierd. De leliaards werden uit de meeste Vlaamse steden verjaagd.

Verloop

Het Franse leger trok rond juni 1302 naar het graafschap Vlaanderen om de slachting in Brugge te wreken en Vlaanderen weer onder Franse controle te brengen. Het Franse leger bestond uit 2500 man adellijke cavalerie, 1000 kruisboogschutters, 2000 piekeniers en 3000 andere soldaten, in totaal 8500 man met krijgserfaring en zware wapens.

Het stond onder de leiding van Robert II van Artois. Op 8 juli arriveerden ze bij Kortrijk.

Het Vlaamse leger bestond uit zo'n 9000 man waarvan slechts 400 edelen te paard. Het Vlaamse leger stelde zich op buiten de stad Kortrijk achter de Grote Beek en de Groeningebeek. Er werden drie vleugels opgesteld: de "Oost-Vlamingen" rechts, de Bruggelingen links en in het midden de andere "West-Vlamingen". Het leger van Leper bewaakte de burch van Kortrijk waar zich nog een klein garnizoen Franse soldaten bevond. Het reserveleger van Jan van Renesse werd achter de drie linies opgesteld.

Rond de middag van 11 juli begon de strijd. Eerst werden er van beide zijden pijlen afgeschoten. De Vlaamse boogschutters raakten echter snel door hun voorraad pijlen heen.

Het Franse voetvolk rukte op en stak de beide beken over. Omdat dit de aanval van de ruitery zou bemoeilijken en de ridders te paard het graag zelf wilden doen werd het voetvolk echter teruggetrokken. Onmiddellijk vielen de Franse ridders aan.

De linkervleugel snelde naar de Grote Beek, maar moest daar afremmen om over de drie meter brede beek te geraken. Nadat de paarden de overkant hadden bereikt, was de aanloop te kort om een bres in de Vlaamse linies te kunnen maken. Voetvolk met lange pieken ving de schok van de ruitery op en anderen, gewapend met goedendags, wierpen zich op de weerloze ridders.

Aan de rechterzijde speelde zich hetzelfde scenario af. Het Franse garnizoen van Kortrijk probeerde nog een uitval, maar die werd door het leger van Leper opgevangen.

Het centrum van de Vlamingen, iets verder gelegen van de beken, kwam wel in problemen: de Franse ruitery had daar een langere aanloop en brak hier en daar door de Vlaamse linies. Het reserveleger van Jan van Renesse kwam echter te hulp. Over de hele linie werd er op korte afstand strijd geleverd. De ruitery was daardoor weinig slagkrachtig en werd afgeslacht. De strijd werd in het voordeel van de Vlamingen beslecht toen de Franse opperbevelhebber Robert II van Artois sneuvelde.

Het Franse voetvolk en de overgebleven ridders probeerden te vluchten, maar ze werden tot tien kilometer ver achtervolgd en afgemaakt, ook Brabanders die aan de zijde van de Fransen meevochten. Vooraf was onder de Vlamingen afgesproken geen gevangenen te maken en ook geen oorlogsbuit te verzamelen - de Fransen zouden immers ook geen medelijden kennen.

Dit was voor deze tijd een uitzonderlijke instelling: gevangene ridders brachten immers heel wat losgeld op. **De volgende dag vonden de Vlamingen op het slagveld onder andere minstens vijfhonderd vergulde sporen, vandaar de naam van de slag.**

Enkel ridders van adel mochten vergulde sporen dragen. Schildknappen droegen gewone of verzilverde sporen.

De Franse adel verloor een zestigtal baronnen en heren, honderden ridders en meer dan duizend schildknappen.

Zeven dagen later werd Paus Bonifatius VIII 's nachts te Rome gewekt om hem mee te delen dat voor de eerste maal in de geschiedenis een leger van voetvolk een leger van ridders had verslagen.